

Prof. dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Maroš Timko, Španielska občianska vojna a Slovensko (1936-1939), 122 str. rkp.

Problematika španělské občanské války je v českém a slovenském prostředí sledována většinou v kontextu účasti československých občanů přímo na událostech ve Španělsku v jednotkách interbrigád. Diplomant zvolil pro svou diplomovou práci jiné zaměření a analyzuje obraz tohoto konfliktu v pěti titulech slovenské literární tvorby či publicistiky a stejném počtu titulů slovenských periodik. Jejich analýze předchází třicetistránkový exkurz, v němž Timko sleduje jednak slovensko-španělské vztahy v létech 1918 – 1945 (dělí toto období do tří částí: 1918-1936, 1936-1938 a 1938-1945), jednak vnitropolitickou situaci v Československu s ohledem na postavení Slovenska v rámci první republiky, kde jsou mu periodizačními mezníky roky 1928 a 1938.

Ve třetí, čtvrté a páté kapitole představuje Timko výsledky své analýzy slovenských textů k problematice španělské občanské války. Třetí kapitolu věnoval levicovým publicistickým titulům výrazných představitelů slovenského kulturního a politického života Laca Novomestského, Františka Miloše Komzaly, Ludovíta Žibrity a publikaci vydané DAVem *Braňte Španielsko!*. Pro Timkův přehled po problematice slovenských dějin je zde příznačné, že zařazuje názory prezentované autory pro Španělsko do širšího kontextu myšlenkového světa slovenské levice, srov. zde např. pasáž o trockismu na str. 64. Následující kapitola je věnována jedinému titulu pravicově orientovaného autora, románu Karola Murgaše Hrdinovia Alcazaru. V úvodu konstatuje, že titulů tohoto typu představila slovenská pravice méně než levice (srov. 71), aby pak zase podtrhl propagandistické zaměření publikace, jemuž autor přizpůsobil i fakta (tamt.)

V páté kapitole analyzuje pravicový i levicový slovenský tisk a proměny tónu novinářských článků v závislosti na vývoji situace na bojištích občanské války, aniž by tyto proměny přirozeně ovlivňovaly ideové zaměření jednotlivých textů či celých titulů.

Ve strážlivě formulovaných závěrech dochází nepřekvapivému zjištění, pohledy na španělskou občanskou válku se v textech slovenských levicových a pravicových autorů diametrálně lišily. Jejich názory určovala příslušnost protilehlým křídům politického spektra, která se ke španělské problematice navíc vyslovovala v době hluboké krize československého státu vystaveného silnému tlaku nacistického Německa a odstředivým tendencím různých politických proudů v samotném Československu. Po dobu trvání první Československé republiky se ovšem ve zprávách a komentářích levicových i pravicových novin projevovala stejná tendence, objektivita ustupovala ideologii. Její největší míru tak Timko zjistil u tiskových orgánů agrární strany a Slovenské národní strany. Ta ovšem s proměnami na slovenské politické scéně v roce 1938 zmizela stejně jako některé tiskové tituly (*Slovenské zvesti* a *Slovenský deník*). Pro deníky *Slovák* a *Národné noviny* pak diplomant konstatuje pro rok 1939 jednoznačně propovstalecký postoj. Stejný obraz pak nabízí Timkovi pohled na literární díla levicových a pravicových autorů, která považuje Timko za ukázkou podpory bojujících stran prostřednictvím propagandistické literatury a pokus o uzurpaci monopolu na pravdu. Stanoviska autorů měla navíc i vnitropolitickou dimenzi v podobě demonizace ideologických oponentů na domácí politické scéně. Timko zde konstatuje, že v tomto typu literatury nenašel žádný pokus o objektivní pohled na španělskou občanskou válku, jaký se projevoval v části slovenského tisku (*Slovenský deník* a *Národné noviny* do roku 1939). Analýza slovenského tisku a politické publicistiky je potom diplomantovi potvrzením

ideologické blízkosti obou zemí, na níž nemohla nic změnit ani geografická vzdálenost, což samozřejmě platí o rozdílnosti historického vývoje, který Timko nezmiňuje.

Timkova práce má mimořádnou úroveň jak rozsahem excerpovaných titulů, jež diplomant podrobil pečlivé analýze, tak šíří sekundární literatury, jíž použil ke zdařilému načrtnutí celkového kontextu událostí ve Španělsku a jejich odrazu v Evropě. Prokázal schopnost pracovat kriticky s prameny i literaturou a předkládá práci, jíž vzhledem k jejím kvalitám samozřejmě doporučuji k obhajobě. Navrhuji přitom hodnotit jako výbornou.

V Praze, 17. května 2017.

Prof. dr. Josef Opatrný